

Jaarrapport Home-Start Schagen en Hollands Kroon 2021

Inleiding

Home-Start is een programma voor opvoedondersteuning, waarbij vrijwilligers gezinnen ondersteunen met kinderen van 0 t/m 17 jaar en al vanaf de 28ste zwangerschapsweek. Home-Start wordt uitgevoerd in meer dan 22 landen op de wereld en in 163 gemeenten in Nederland.

Home-Start bestaat al bijna 30 jaar in Nederland. Al die jaren lukt het om Home-Start vrijwilligers te werven en te behouden en ouders te ondersteunen bij het weer op de rit krijgen van hun gezin.

Dit jaarrapport laat de resultaten zien van het programma Home-Start in de gemeenten Schagen en Hollands Kroon over het jaar 2021. Daarnaast geeft het achtergrondinformatie over de gezinnen die gebruik hebben gemaakt van Home-Start en over hun ondersteuningsvragen. Het laat het aantal vrijwilligers zien en geeft informatie over training en begeleiding. Ook geeft het inzicht in de werkwijze van het Home-Start programma.

Inhoud

1. Home-Start in de gemeenten Schagen en Hollands Kroon
2. Resultaten en COVID-19
3. De gezinnen
4. De vrijwilligers van Home-Start
5. Conclusie en aandachtspunten

1. Home-Start in de gemeenten Schagen en Hollands Kroon

Home-Start wordt sinds 2014 uitgevoerd in Schagen en Hollands Kroon door GGD Hollands Noorden. Dit gebeurt onder licentie van Home-Start Nederland.

Home-Start is een opvoedondersteuningsprogramma. Home-Start is van mening dat preventie en het vroegtijdig inzetten van de ondersteuning van groot belang is. Het doel is om kleine vragen klein te houden en niet te laten uitgroeien tot grote problemen. Home-Start wil kinderen een goede start geven in het leven.

Een getrainde vrijwilliger die wekelijks vraaggerichte thuisondersteuning biedt aan een gezin, kan een belangrijke bijdrage leveren aan de stabiliteit van dat gezin. De vrijwilliger werkt vraaggericht en vergroot de zelfredzaamheid en het zelfvertrouwen van de ouders. De vrijwilliger biedt steun vanuit de eigen levenservaring. Hij/zij gaat vanuit een gelijkwaardige positie met de ouders om. Door het bieden van een luisterend oor en/of praktische hulp is het de bedoeling om de druk van de ketel te halen en rust en ruimte te creëren bij de ouders, waardoor er oplossingen in zicht kunnen komen en het plezier in opvoeden weer terugkomt.

2. Resultaten en COVID-19

Ook in het jaar 2021 hadden we weer te maken met het coronavirus ook wel COVID-19 genoemd. Wederom voor Home-Start een onzekere tijd en een zoektocht naar de mogelijkheden. In het begin van het jaar 2021 zijn er een stuk minder aanmeldingen van gezinnen bij Home-Start geweest. De coördinator heeft daarom veel aandacht besteed aan het onderhouden van het netwerk en is o.a. op bezoek geweest (live en digitaal) bij de teamvergaderingen van de Praktijk Ondersteuners Huisartsen, bij de Jeugdgezondheidszorgteams van de GGD, de wijkteams van

Incluzio en gemeente Schagen. Ook waren er overleggen met intern begeleiders van de verschillende scholen, bezoeken aan kraamverzorgenden en verloskundigenpraktijken. Op al deze plekken is steeds weer duidelijk gemaakt wat Home-Start kan betekenen en kenbaar gemaakt dat er vrijwilligers vrij waren om gezinnen te ondersteunen.

Het was een vruchtbaar jaar voor Home-Start Schagen en Hollands Kroon. Steeds meer mensen weten van ons bestaan en van ons laagdrempelige hulpaanbod.

Na de zomer is het aantal aanmeldingen van gezinnen enorm gestegen. Het is zelfs zo sterk toegenomen, dat er 2021 meer dan een verdubbeling van het aantal aanmeldingen is geweest in vergelijking met 2020! Dit verslagjaar zijn er 31 gezinnen aangemeld. Dat is het hoogste aantal aanmeldingen sinds de start van Home-Start in Schagen en Hollands Kroon in het jaar 2014.

De coördinator van Home-Start denkt al vanaf de eerste aanmelding mee met het gezin over de vraag welke ondersteuning het beste past. In sommige gevallen bleek de vraag niet passend bij Home-Start en heeft de coördinator doorverwezen naar bijvoorbeeld een taalmaatje of is de ouder geadviseerd in gesprek te gaan met de huisarts.

Zowel in mei als in november van het jaar 2021 zijn er nieuwe vrijwilligers getraind. Zij zijn allemaal gekoppeld aan een gezin en zijn erg enthousiast over de steun die zij de gezinnen kunnen bieden. Ook voor hen gooide corona roet in het eten. De terugkombijeenkomsten waarin de vrijwilligers casuïstiek met elkaar doen en deskundigheidsbevordering krijgen moesten vaak digitaal georganiseerd worden. Ook kon het jaarlijkse vrijwilligersuitje helaas niet door gaan. Gelukkig zijn er andere creatieve manieren gevonden om elkaar te ontmoeten.

De vrijwilligers van Home-Start komen een dagdeel per week in het gezin. De gemiddelde duur van de ondersteuning in 2021 was 13 maanden. Dit is langer dan voorgaande jaren. Veel ouders en vrijwilligers kozen ervoor de ondersteuning te verlengen, omdat er een aantal weken uitvielen door de lockdowns.

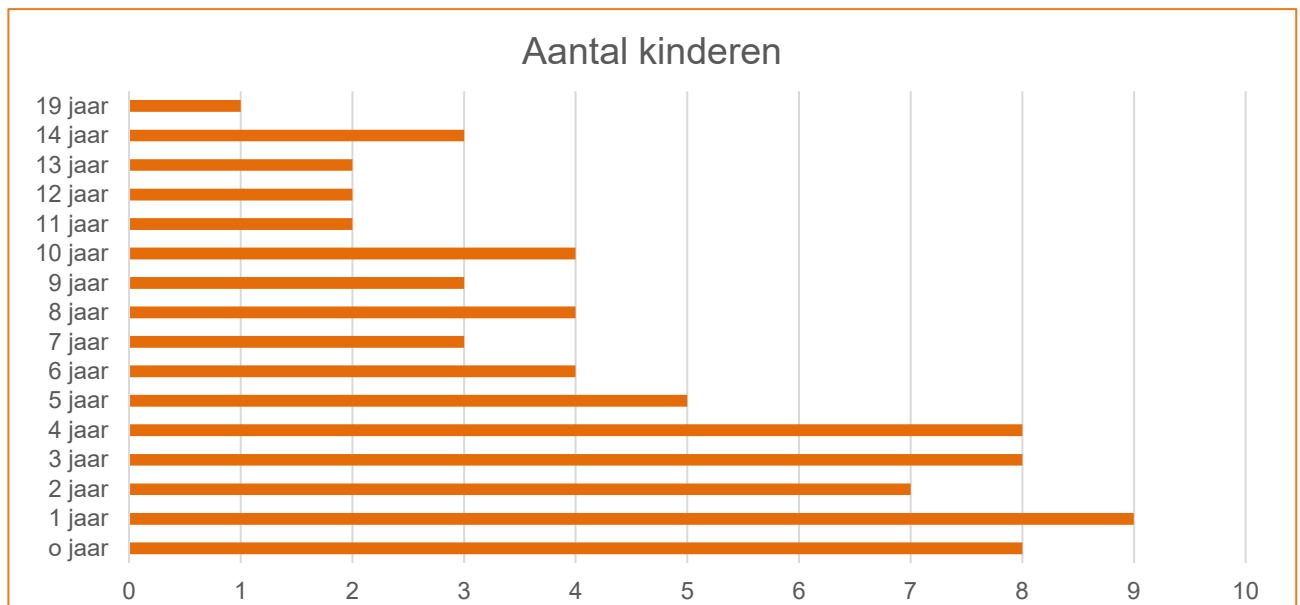
Resultaten 2021

	2018	2019	2020	2021
Resultaat afspraak	30	30	30	30
Doorlopende gezinnen vorig jaar	16	13	17	14
Nieuw aangemelde gezinnen	26	23	14	31
Gezinnen met HS ondersteuning	36	33	32	35
Aantal afgesloten gezinnen	26	16	19	15
Gemiddelde duur van ondersteuning in maanden	8	9	13	13

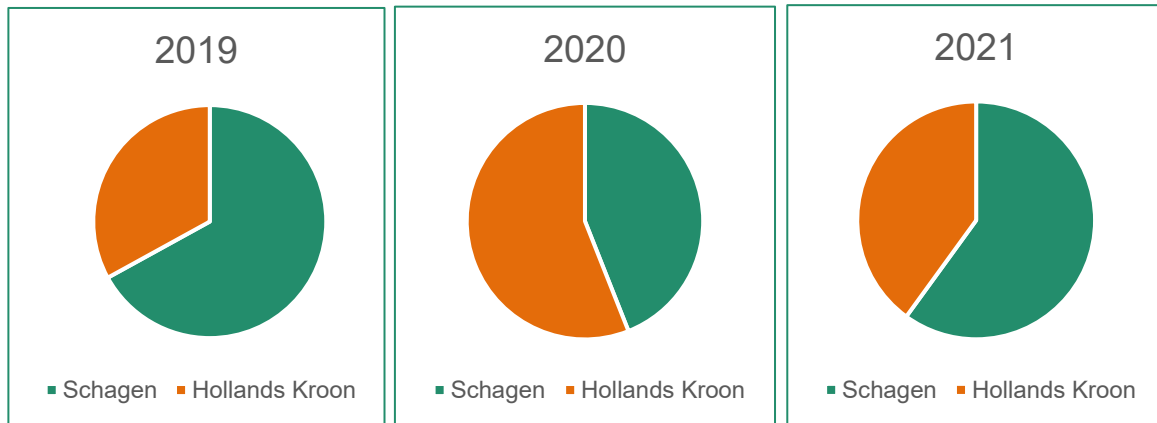
3. De gezinnen

Achtergrondinformatie gezinnen

In de meeste gezinnen die door Home-Start ondersteund zijn, waren het de moeders die contact hadden met de Home-Start vrijwilliger. Door haar te ondersteunen werden indirect ook de vader en de kinderen bereikt. In totaal waren er 74 kinderen in de ondersteunde gezinnen. 21 kinderen waren ouder dan 7 jaar. Ook waren er gezinnen met tweelingen. De Home-Start vrijwilliger bood dan, naast een luisterend oor, ook praktische hulp bij de verzorging van de kinderen.

Vanuit de gemeente Schagen kwam 60% van de aanvragen voor ondersteuning. 40% kwam uit de gemeente Hollands Kroon. Vorig jaar was dit percentage respectievelijk 44% en 56%.

De meeste gezinnen zijn van Nederlandse afkomst. Er waren ook een aantal gezinnen van Eritrese, Afghaanse of Syrische afkomst. Zij willen in Nederland een nieuw leven opbouwen. De Home-Start vrijwilliger heeft hen hierbij gesteund door bijvoorbeeld te helpen met het vinden van voorzieningen en het bespreken van problemen bij de opvoeding in de Nederlandse cultuur. Ook ondersteunden zij ouders bij de contacten met school.

Hoe komen de ouders bij Home-Start?

Vrijwel de meeste ouders worden door organisaties op Home-Start gewezen. De Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en opvoedadviseurs), de wijkteams van Inluzio en de gemeente Schagen zijn de grootste verwijzers. De contacten met deze organisaties, maar ook de relaties met andere verwijzers zoals scholen, POH-ers en kinderdagverblijven zijn dit jaar onderhouden door presentaties, casus-overleggen en uitwisseling van informatie.

Via Parlan jeugd en opvoedhulp zijn er ook gezinnen aangemeld. Parlan schaalde hun professionele jeugdhulp af, maar leek het fijn voor de ouders om toch nog een steuntje in de rug te hebben van een vrijwilliger van Home-Start.

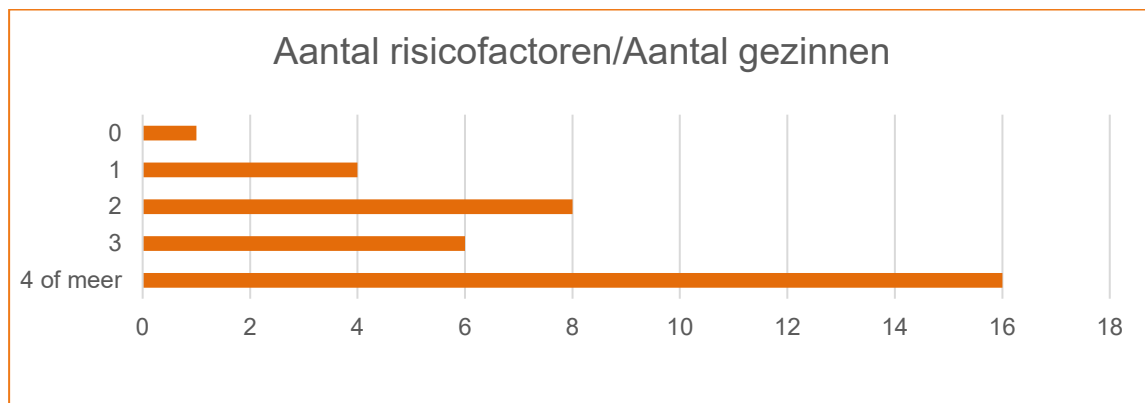
De samenwerking tussen Home-Start en beide coördinatoren van Buurtgezinnen is goed. De coördinatoren van Buurtgezinnen hebben in 2021 een presentatie over Buurtgezinnen gegeven aan de vrijwilligers van Home-Start. Er zijn een aantal gezinnen geweest die zowel ondersteuning van Buurtgezinnen als van Home-Start hebben ontvangen. Het is op deze manier een mooi en breed preventief aanbod in de gemeenten.

Vraag & behoefte van de gezinnen

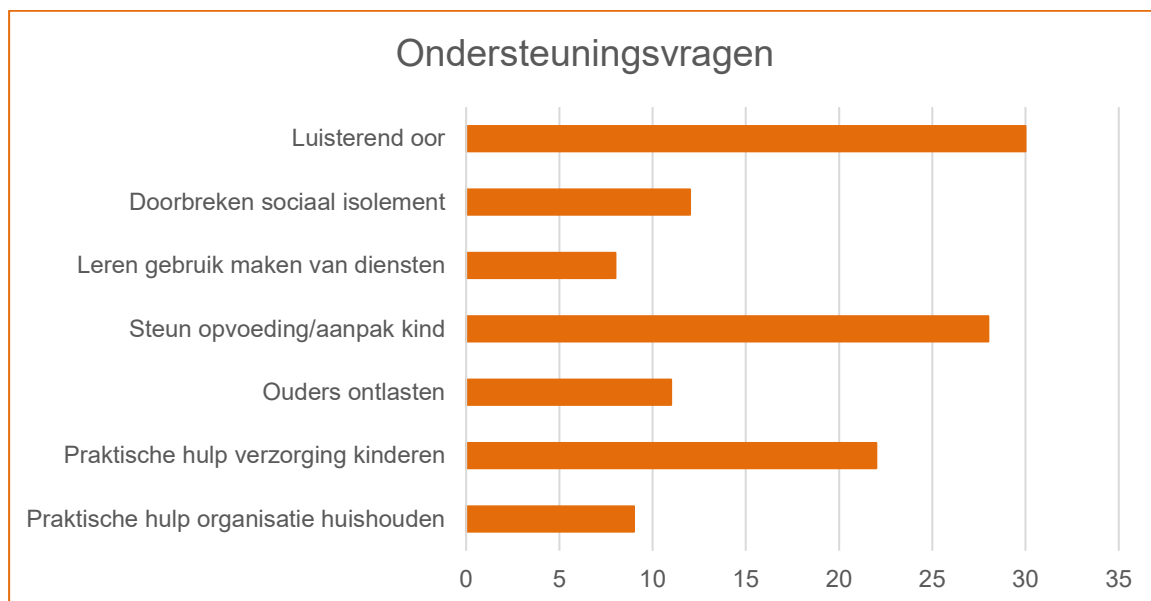
Home-Start werkt vraaggericht, wat betekent dat de vraag van de ouders centraal staat. Tijdens de ondersteuning van Home-Start heeft de ouder de regie. Bij de kennismaking met het gezin kunnen de ouders aangeven welke ondersteuningsvragen ze hebben.

Voorbeeld risico- en beschermende factoren

Uit een artikel van prof.dr. Jo Hermanns blijkt dat het aantal stressfactoren in een gezin het proces van opvoeden kan verstoren, niet de aard ervan. Bij vier of meer is de kans groot dat er blijvende problemen bij kinderen ontstaan. Een sociaal netwerk is één van de belangrijkste beschermende factoren voor kinderen. Home-Start helpt bij het versterken van het sociaal netwerk, de draagkracht en het zelfvertrouwen van de ouders.

Bijna alle gezinnen hebben behoefte aan een luisterend oor. Het kunnen praten over problemen kan vaak al enorm helpen. Ook hebben ouders behoefte aan opvoedtips over bijvoorbeeld 'niet willen eten', 'niet luisteren', 'schermtijd', of 'niet samen kunnen spelen'. De vrijwilliger kan putten uit de eigen ervaring of samen met de ouders op zoek gaan naar oplossingen. Het aanbrengen van meer structuur in de dag of het huishouden is ook een veel gestelde ondersteuningsvraag. Daarbij zijn er een aantal gezinnen die in een sociaal isolement leven. Zeker sinds 2020 waarin de coronapandemie uitbrak, is dit verder toegenomen.

Afsluiting, evaluatie en tevredenheid

Home-Start is een tijdelijke ondersteuning en probeert zoveel mogelijk naar zelfstandigheid van de ouders toe te werken. Tijdens een tussentijdse evaluatie wordt teruggekeken naar de afgelopen periode. Wat heeft de vrijwilliger kunnen betekenen en welke vragen liggen er nog. Het tijdstip van de afsluiting van de ondersteuning van gezinnen gaat altijd in onderling overleg. Het moet voor de ouders goed voelen om zonder het wekelijkse bezoek van de vrijwilliger verder te gaan.

In 2021 zijn er 14 gezinnen afgesloten. De meeste gezinnen hebben het Home-Start programma volledig doorlopen en waren zeer tevreden. Veel trajecten duurden langer omdat ouders, voornamelijk door het tijdelijk wegvallen van de ondersteuning wegens de coronapandemie, behoefte hadden aan langere ondersteuning van de vrijwilliger. Gemiddeld duurde de ondersteuning 13 maanden.

De laagdrempeligheid van Home-Start wordt door ouders als zeer positief ervaren. Het feit dat er niet gewerkt wordt met rapportages en werkplannen geeft ouders vertrouwen. De vrijwilliger is geen professional en spreekt alleen uit eigen ervaring. Voor veel ouders is de persoonlijke aandacht en het luisterende oor een aanzet tot verbetering van de gezinssituatie.

Eindevaluatie van een gezin:

Na ruim een jaar Home-Start ondersteuning te hebben ontvangen heeft de moeder van het gezin een map met foto's en quotes voor vrijwilliger J. gemaakt. Een aantal quotes uit deze map:

"Toen was daar de jeugdverpleegkundige van de GGD die aangaf dat het beter voor me was om hulp te accepteren. "Hulp? No way!..... Oké, doe dan maar een gesprek." En zo begon het een jaar geleden. Nu zijn de kleine droppies alweer 1 jaar en wat gaaf: jij was daarbij!"

"Waar een jaar geleden de vraag was: "Huh? Home-Start?", ben ik nu zo blij dat ik dit jaar heb mogen gebruiken. Een jaar om voor mezelf wat zaken op een rijtje te zetten en een jaar voor de kids om nooit te vergeten."

"Nee, voor mij niet!" Heb ik heel hard geroepen. "Ik ga dit zelf wel redden" nog zo'n uitspraak. Maar lieve J. wat hebben wij het met jou getroffen en de kids ook. 11 september was de dag van onze ontmoeting en het begin van een hoop mooie momenten op de vrijdagochtend."

"Iedere vrijdag begonnen we met een vers bakkie koffie en alle verhalen over wat we hebben meegemaakt of wat we nog gaan doen dit weekend. Uren kunnen de kinderen spelen, maar J. grijpt ook regelmatig in want ook daar draait ze haar hand niet voor om."

"Lieve J. bedankt voor alle liefde, steun, hulp en vooral plezier. Voor alle nieuwe versjes en liedjes en vooral voor de mooie momenten die we samen mochten beleven. In deze map heb ik een deel van onze momenten als herinnering gemaakt, zodat je ons nooit kunt vergeten."

Doelrealisatie

Het doel van Home-Start is om te voorkomen dat onzekerheid en andere problemen bij de ouders uitgroeien tot grotere problematiek. Bij de kennismaking komt onder andere de vraag aan de orde hoe de ouder zich over een jaar ziet. "Een meer ontspannen moeder voor mijn kinderen zijn" is een wens die vaak genoemd wordt. Bij de afsluiting wordt teruggekeken en ziet de ouder wat er allemaal veranderd is. De problemen zijn niet (altijd) weg, maar de ouders geven wel aan zich sterker te voelen en het weer zelf te kunnen.

4. De vrijwilligers van Home-Start

Dit jaar is er voor het eerst een betaalde advertentie op Facebook gezet om vrijwilligers te werven. Dit leverde helaas maar één nieuwe aanmelding op. De overige vrijwilligers hebben Home-Start allemaal gevonden via advertenties in de plaatselijke krantjes. In mei en november van 2021 is de voorbereidende training van zes dagdelen voor nieuwe vrijwilligers gegeven. In totaal hebben 9 nieuwe vrijwilligers hun certificaat behaald.

De gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers is 65 jaar. Het merendeel van de vrijwilligers is mbo of hbo geschoold. Er zijn twee mannelijke vrijwilligers, de rest is vrouw. Alle vrijwilligers hebben opvoedervaring. In 2021 zijn er maar vier vrijwilligers gestopt met het werk. Zij werden mantelzorger voor hun ouders, verhuisden of kregen een betaalde baan.

	2018	2019	2020	2021
Nieuw getrainde vrijwilligers	11	9	7	9
Totaal aantal inzetbare vrijwilligers	39	26	29	34
Aantal gestopte vrijwilligers	22	7	8	4

Naast de voorbereidende training komen de vrijwilligers zeven keer per jaar bij elkaar om van elkaar te leren en ervaringen uit te wisselen. Vier keer tijdens zogenaamde terugkombijeenkomsten. Vaak wordt er tijdens deze bijeenkomsten ook een opvoedadviseur van de GGD of iemand met een bepaalde expertise uitgenodigd. De vrijwilligers krijgen verder twee keer per jaar deskundigheidsbevordering middels een themabijeenkomst. In 2021 was het thema 'Laaggeletterdheid herkennen en doorverwijzen'. Maria Sabel van de Stichting Lezen en Schrijven heeft samen met een ervaringsdeskundige uit Schagen en Annelies Koelwijn van het Taalhuis in Schagen een online workshop gegeven. De tweede bijeenkomst zou gaan over het onderwerp 'Armoede', maar kon helaas niet doorgaan wegens een lockdown.

De vrijwilligers kregen verder individuele begeleiding van de coördinator. Als er problemen spelen in een gezin, kan de vrijwilliger altijd terugvallen op de coördinator.

5. Conclusie en aandachtspunten

Home-Start is een evidenced-based programma en stelt zich tot doel ouders te ondersteunen, zodat zij betere opvoeders voor hun kinderen zijn. Ook in 2021 zijn de resultaatafspraken met de beide gemeenten wederom ruim gehaald. Dit jaar zijn er zelfs de meeste gezinnen aangemeld sinds de start van Home-Start in Schagen en Hollands Kroon namelijk 31. In 2021 zijn er in totaal 35 gezinnen door Home-Start ondersteund. Ook ouders met oudere kinderen weten de weg naar Home-Start te vinden. Er zijn nog geen zwangeren aangemeld.

Home-Start Schagen en Hollands Kroon is dit jaar aangesloten bij de werkgroep 'Kansrijke Start' in Schagen. Hierbij wordt er, met alle professionals rondom de Kansrijke Start, casuïstiek gehouden. Dit kan een casus zijn die nog loopt of al is afgerond. Daarnaast bestaat er ook een mogelijkheid om problematiek te bespreken die we veel tegenkomen, om daar een gezamenlijke aanpak op te bedenken. Hopelijk zal dit uiteindelijk tot resultaat hebben dat ook zwangeren hun weg naar Home-Start weten te vinden.

Er hebben in 2021 maar vier vrijwilligers afscheid genomen en er zijn negen nieuwe vrijwilligers getraind. Er waren in totaal 34 vrijwilligers inzetbaar. De laagdrempeligheid van Home-Start speelt een grote rol. De vrijwilligers zijn ervaringsdeskundig. Dit geeft ouders vertrouwen. De ouders houden de regie binnen het gezin en dat voelt fijn. In 2022 zullen er ook weer nieuwe vrijwilligers geworven worden en zal er in april (hopelijk weer fysiek) een training voor nieuwe vrijwilligers worden georganiseerd.

Een aantal van de vraaggezinnen komen uit landen als Syrië, Eritrea en Afghanistan. De vrijwilligers zullen in 2022 deskundigheidsbevordering ontvangen over deze specifieke doelgroep.

In 2022 zullen ook de netwerkpartners bezocht en geïnformeerd worden over de laagdrempelige vorm van opvoedondersteuning die Home-Start aan gezinnen in Schagen en Hollands Kroon biedt.

Home-Start Schagen en Hollands Kroon
Uitgevoerd door GGD Hollands Noorden
Coördinator: Jose Blom

